

УДК 338.246.027

Юрій БРУНЯК

ЩОДО ПРОБЛЕМ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ МІСЦЕВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Резюме. Розглядаються актуальні питання розвитку нових форм господарювання та фінансового забезпечення місцевих підприємств..

The summary. The actual questions of development of new forms of manage and financial providing of local enterprises are considered.

Ключові слова: господарські системи, підприємства місцевої інфраструктури.

Актуальність теми. На даному етапі розвиток нових форм господарювання у всьому світі побудований на еколого-економічних засадах, зумовлює удосконалення функціонування господарських систем. Процеси урбанізації, інтеграційні заходи урядів, у тому числі українського, стимулюють підвищення ефективності надання послуг населенню підприємствами місцевої інфраструктури до загальноєвропейських норм, що є важливим аспектом процесу підняття соціально-економічного рівня життя населення.

Підприємства місцевої інфраструктури є однією з найбільш значущих складових соціально-економічної системи населених пунктів, що складає значний вплив на всі сторони розвитку соціальної політики у державі та є складовою модернізації господарських систем. Доступність послуг та продукції підприємств місцевої інфраструктури зумовлюється їх стабільністю та рівнем фінансового забезпечення самих місцевих підприємств.

Стан наукової розробки проблеми. Вагомий вклад у дослідження проблем фінансування підприємств місцевої інфраструктури внесли такі вчені, як А.Н. Андронов, Г.О. Величко, Р. Ф. Гринюк, Р. А. Джабраїлов, Л.М. Калашникова, Л.М. Коваль, А. С. Несторенко, О.М. Угляренко та багато інших.

У той же час, слід зазначити, що ще багато науково-методичних питань стосовно фінансування підприємств місцевої інфраструктури на стійкий шлях зростання не набули свого логічного завершення. Зокрема, це стосується розробки науково обґрунтованих методів і механізмів удосконалення калькулювання вартості послуг підприємств місцевої інфраструктури, Напрями державної підтримки та покращення використання фінансових ресурсів підприємств місцевої інфраструктури

Мета та завдання статті. Метою даної статті є узагальнення науково-методичних підходів до процесу фінансування підприємств місцевої інфраструктури і розробка практичних рекомендацій з удосконалення напрямів державної підтримки та покращення використання фінансових ресурсів підприємств місцевої інфраструктури.

У першу чергу, вивчаючи питання теоретичної концептуалізації фінансового забезпечення підприємств місцевої інфраструктури, слід констатувати маловивченність проблеми у акцентованій постановці. Дослідження визначеної проблематики здійснювалось у рамках вивчення окремих аспектів фінансування підприємств територіальних одиниць, визначення статусу майна підприємств тощо. Теоретичні особливості фінансового забезпечення підприємств територіальних одиниць є предметом окремого наукового комплексного дослідження з метою удосконалення понятійно-категоріального апарату фінансових проблем територіального розвитку в цілому.

Концептуальні засади фінансового забезпечення підприємств місцевої інфраструктури характеризуються загальними основами фінансування підприємств. Але диверсифікаційні підходи формування та засобів фінансування підприємств місцевої інфраструктури є важливим кроком у розвитку фінансових механізмів, особливо зважаючи на цілий комплекс особливостей таких підприємств, наприклад особливості організаційно-правового статусу підприємств, що зумовлює різний обсяг господарсько-правової відповідальності.

У цьому контексті типологія організаційно-правових і фінансових засад фінансування місцевих підприємств є незмінною у фінансово-інвестиційних організаційно-економічних механізмах фінансування підприємств у цілому, враховуючи фактор бюджетних (державного, місцевого) та приватно-фінансових особливостей. Тут важливим є вплив фінансування

розвитку даних підприємств на соціально-економічні процеси територіальних громад, підкреслюючи їх надзвичайну соціальну значимість. Даний фактор зумовлює пошук моделей залучення фінансів громадян та інших суб'єктів функціонування територіальних громад до фінансування підприємств місцевої інфраструктури, оскільки суб'єкти функціонування місцевих територіальних громад є зацікавленим елементом.

Отже, концептуально-теоретичні та організаційні засади фінансового забезпечення підприємств місцевої інфраструктури характеризуються формуванням проблемності та особливостями процесів фінансування місцевих підприємств, що зумовило вивчення прагматичних аспектів фінансового забезпечення підприємств місцевої інфраструктури в умовах трансформації економіки України.

Характерним є те, що джерела фінансових ресурсів підприємств місцевої інфраструктури складаються з двох класичних блоків, а саме – це бюджетні та позабюджетні джерела. Проте, в умовах соціально-економічних трансформацій в Україні тільки формуються підвалини для спеціалізованих фінансових інституцій, що могли б автономно забезпечувати процеси фінансового забезпечення підприємств територіальних одиниць у рамках загальнодержавного господарського комплексу.

Проте, аналіз формування фінансових ресурсів місцевих підприємств дозволяє зробити акцент на тому, що процеси бюджетування на даних підприємствах значною мірою характеризуються капіталізацією та зумовлюють рентабельність. Серед таких джерел слід виділити джерело місцевих бюджетів, систему місцевого оподаткування, бюджети комунальної власності, механізми комунального кредиту та муніципальних запозичень, комплекс валютних, резервних, страхових фондів місцевого самоврядування. Причиною незадовільного стану фінансування місцевих підприємств виступає цілий комплекс неефективної місцевої фінансової політики, серед якого ключове місце посідає проблема реформування податкової системи в цілому, виважений збалансований розподіл місцевих податків тощо, що знаходиться у центрі проблеми створення спеціалізованих фондів фінансування господарської основи територіальних одиниць в Україні.

Важливим аспектом проблеми є те, що особливості програмно-цільового фінансування підприємств місцевої інфраструктури, що знаходяться у державній та комунальній власності, зумовлює, певним чином, достатньо прогнозований і плановий розвиток даних підприємств. Проте, територіально-економічні особливості територіальних одиниць та їх господарського комплексу вимагають персоніфікованого підходу у процесі формування механізму реалізації програмно-цільового фінансування.

Вирішенням даних проблем, на думку автора, є розробка концептуальних шляхів удосконалення фінансового забезпечення підприємств місцевої інфраструктури в Україні.

При формуванні шляхів удосконалення фінансового забезпечення підприємств місцевої інфраструктури слід враховувати цілу низку особливостей, серед яких відсутність єдиної методики планування, обліку та калькулювання послуг підприємств місцевої інфраструктури.

Наслідком таких організаційно-економічних недоліків стало регіональне методологічне невизначення уніфікованих підходів з наявним ціновим розшаруванням у вигляді більш ніж двократною різниці у розмірах тарифів ЖКХ.

У цьому процесі характерними особливостями є те, що численними є порушення порядку формування тарифів, завищення норм споживання та технологічно-амортизаційних втрат. Часто до складу тарифу включаються видатки, прямо не пов'язані з наданням комунальних послуг, поширеною є практика перекладення неплатежів за комунальні послуги по завищених тарифах з одних на інших споживачів.

На концептуальному рівні для створення необхідних передумов реформування господарства підприємств місцевої інфраструктури необхідно запровадити економічні обґрунтовані та прозорі тарифи на послуги, уніфікувавши їх у рамках єдиної критеріальної методології, стимулювати населення до погашення боргів минулих років та своєчасної оплати послуг, забезпечити виконання прийнятих програмних документів щодо реформування у житлово-комунальному господарстві, створення конкурентного середовища та підвищення якості послуг. У цьому контексті є відкритою проблема конкурентних фінансових відносин у сфері господарства територіальних одиниць. Дана проблема виражена у значною мірою монополізації цілих галузей господарства місцевих господарських комплексів. Тут вирішенням

Фінансово-кредитне забезпечення діяльності господарюючих суб'єктів

проблеми може бути нормування визначення тарифів шляхом граничних методичних розрахунків цінової тарифної політики. Уніфікація системи тарифікації та закріплення її у відповідному нормативному акті розширить джерела фінансування шляхом інвестицій приватного сектору, де необхідна прозорість і стабільність.

У розробці шляхів удосконалення фінансового забезпечення важливе місце займають методи підвищення ефективності простого і розширеного відтворення капіталу підприємств місцевої інфраструктури в умовах дефіциту ресурсів. Для цього сформульовано і вирішено задачу вибору найбільш оптимального варіанта витрат на ремонт і відновлення дільниці мережі в умовах обмежених ресурсів.

Важливими питаннями удосконалення фінансування підприємств місцевої інфраструктури є комплексні заходи з переоцінки основних фондів підприємств, що складають господарський комплекс територіальних одиниць, враховуючи те, що приватний інвестиційний капітал залучається на умовах реальної фінансової оцінки та прогнозування розвитку. Дана проблематика повинна вирішуватись комплексно у рамках організаційно-методичних заходів територіальної місцевої влади.

Висновки. Таким чином, виходячи з вищенаведеного, слід зазначити, що шляхи удосконалення фінансового забезпечення підприємств місцевої інфраструктури в Україні полягають у оптимальному тарифному балансі на послуги вказаних підприємств та витратах цих підприємств на оновлення основних засобів та забезпечення загальнодержавних нормативних гарантій інвестиційних ресурсів, що залучаються у процесі диверсифікації шляхів фінансування. Відповідно, завданням держави у цьому процесі є стимулювання інвестиційних надходжень з приватного сектору у господарства підприємств місцевої інфраструктури, а також узгодженої фінансової політики щодо місцевих органів влади територіальних громад в цілому.

Використана література

1. Андронов А.Н. Формирование местных финансов в Украине // Вісник Української академії банківської справи. – 2000. – № 1(8). – С. 25-26.
2. Величко Г.О., Барановська О.Н., Калашнікова Л.М. Проблеми формування місцевих бюджетів // Збірник ОДЕУ. - 1999. - №3. – С.175-179.
3. Гринюк Р. Ф. Правовой режим имущества коммунальных предприятий // Вестник Донецкого университета. – Серия В: Экономика и право. – 2000. – № 1. – С. 148-151.
4. Джабраїлов Р. А. Правове забезпечення розмежування земель державної та комунальної власності // Матеріали междунар. науч.-практ. конф. “Актуальные проблемы управления ресурсами городского развития”. – Донецк: ООО “Юго-Восток, Лтд”. – 2003. – С. 63–67.
5. Калашнікова Л.М. Основи формування та використання регіональних фінансів // Вісник КНУТД: Зб.наук. пр. – 2004. – №2 (16). – С. 91-96.
6. Коваль Л.М. Проблеми формування місцевих бюджетів та аналіз їх виконання // Фінанси України. – 1999. - №5. – С. 126-129.
7. Нестеренко А. С. Проблеми вдосконалення правового регулювання фінансової автономії місцевого самоврядування // Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць. – Одеса, 2002 – Вип. 16. – С. 347-352.
8. Угляренко О.М. Формування фінансових ресурсів підприємств (на прикладі підприємств спиртової галузі України). Автореферат. дис... канд. економ. наук/ О.М. Угляренко. – К., 2005. – С. 12.